

Вадим Вадимович ПЕТРОНЮК

Магістр політології,
Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара,
пр. Науки, 72, Дніпро, 49000, Україна

Vadym PETRONIUK

Master of Political Science,
Oles Honchar Dnipro National University,
Nauka Ave., 72, Dnipro,
49010, Ukraine

E-mail: pvv200113@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-8741-3215>

УДК 316

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ МОДЕЛІ
ДЛЯ ПОДОЛАННЯ КРИЗИ У ПОРІВНЯННІ З ПРАКТИЧНИМ ДОСВІДОМ ПОБУДОВИ
КОМУНІКАТИВНОГО ПОЛЯ ПІД ЧАС КРИЗИ: ДОСВІД УКРАЇНИ**

Received 29 May 2024; revised 25 June 2024; accepted 28 June 2024

DOI: 10.15421/342428

Анотація

Актуальність ефективної комунікації під час кризових ситуацій неможливо переоцінити, оскільки вона визначає здатність суспільства реагувати на виклики та зберігати стабільність. Важливість комунікації і комунікативних технологій з соціологічної точки зору полягає в їхньому впливі на соціальну згуртованість, мобілізацію ресурсів та підтримку соціального порядку.

У статті розглядається відповідність складових моделі комунікаційних стратегій в кризових ситуаціях на практиці, зокрема в період пандемії COVID-19 та під час війни в Україні, теоретичним структурним складовим комунікаційних моделей. Теоретичні моделі кризової комунікації, такі як SCCT (Situational Crisis Communication Theory), визначають ключові принципи, що забезпечують ефективність комунікації: прозорість, своєчасність, достовірність, послідовність та емпатія.

У даному дослідженні аналізується, як ці теоретичні принципи застосовуються на практиці в умовах війни в Україні. Особлива увага приділяється комунікаційним стратегіям, використовуваним українським урядом. Звернення до нації, інформування населення через соціальні медіа та міжнародні кампанії підтримки розглядаються як ключові елементи успішної комунікації.

Аналіз кейсів дозволив визначити відповідність теоретичних моделей практичним діям, підтвердив універсальність моделі SCCT, а також дав можливість сформулювати рекомендації для подальшого простору досліджень за суміжними темами. Результати дослідження підтверджують важливість включення кожного з аспектів для успішного виходу з кризи, а також підтримання стабільної ситуації в комунікативному просторі суспільства під час кризи. Таким чином, дослідження підкреслює, що ефективна комунікація не лише сприяє оперативному вирішенню кризових ситуацій, але й забезпечує соціальну згуртованість та підтримку морального духу нації в умовах випробувань.

Ключові слова: *комунікативна модель; комунікативна структура; ефективна комунікація; комунікативна стратегія; кризовий менеджмент.*

**THE EFFECTIVENESS OF USING A THEORETICAL COMMUNICATIVE MODEL TO
OVERCOME A CRISIS IN COMPARISON WITH THE PRACTICAL EXPERIENCE OF
BUILDING A COMMUNICATIVE FIELD DURING A CRISIS: THE EXPERIENCE OF
UKRAINE**

Abstract

The relevance of effective communication during crisis situations cannot be overestimated, as it determines society's ability to respond to challenges and maintain stability. The importance of communication and communication technologies from a sociological point of view lies in their influence on social cohesion, mobilization of resources and maintenance of social order.

The article considers the correspondence of the components of the model of communication strategies in crisis situations in practice, in particular during the period of the COVID-19 pandemic and during the war in Ukraine, with the theoretical structural components of communication models. Theoretical models of crisis communication, such as SCCT (Situational Crisis Communication Theory), identify key principles that ensure

effective communication: transparency, timeliness, credibility, consistency and empathy.

This study analyzes how these theoretical principles are applied in practice in the conditions of war in Ukraine. Special attention is paid to communication strategies used by the Ukrainian government. Addressing the nation, informing the public through social media and international support campaigns are seen as key elements of successful communication.

The analysis of cases made it possible to determine the correspondence of theoretical models to practical actions, confirmed the universality of the SCCT model, and also made it possible to formulate recommendations for further research on related topics. The results of the study confirm the importance of including each of the aspects for a successful exit from the crisis, as well as maintaining a stable situation in the communicative space of society during the crisis. Thus, the study emphasizes that effective communication not only contributes to the prompt resolution of crisis situations, but also ensures social cohesion and support of the nation's morale in the face of challenges.

Keywords: *communicative model; communicative structure; effective communication; communication strategy; crisis management.*

Постановка проблеми.

На даному етапі розвитку світу, ми стали свідками актуалізації кризових ситуацій у досвіді як окремих країн, так і на більш глобальному рівні. Саме тому ефективні комунікаційні стратегії виявляються критично важливими для успішного подолання складних викликів. Особливо це стосується криз, які відзначилися масштабністю та глобальним впливом, таких як пандемія COVID-19 та війна в Україні.

Комунікаційні стратегії в умовах кризи вимагають не лише швидкої реакції, але й вміння збирати, оцінювати та реагувати на інформацію в реальному часі. Такі стратегії часто передбачають зміну підходів у залежності від розвитку подій та потреб аудиторії. Наприклад, у контексті глобальної пандемії COVID-19 було виділено необхідність поєднання наукових даних із зрозумілими для громадськості повідомленнями з метою масштабного інформування та підтримки громадського ментального здоров'я.

З іншого боку, у військових конфліктах, таких як криза в Україні, комунікаційні стратегії стають інструментом не лише для інформування, а й для мобілізації громадської підтримки та міжнародного співробітництва. Аналіз існуючих стратегій та їхнє адаптивне використання у подібних умовах може надати цінні дані для більш ефективного реагування у майбутніх кризових ситуаціях.

Доктор Неофідас Асприадіс у статті «Управління кризою пандемії COVID-19: приклад Греції» проаналізував практичний

досвід грецького уряду з управління кризою та їх зусилля в питаннях комунікації з громадськістю під час двох хвиль пандемії COVID-19 [Aspriadis 2021: 387-412]. На основі цього дослідження нами було актуалізовано відповідне питання відносно ситуації в Україні. Додатково ми включили ще один кризовий кейс для розгляду, для розуміння того, чи є теоретична комунікативна модель універсальною. Для цього ми розглянули модель Тімоті Комбс, викладеної ним у «Теорії ситуаційної кризової комунікації» [Coombs 2004: 265-289].

Отже, вивчення ефективності комунікаційних стратегій у кризових умовах є актуальним завданням, спрямованим на покращення готовності суспільства та урядових структур до відповіді на надзвичайні події. Ця стаття спрямована на аналіз і синтез сучасних підходів до комунікаційної стратегії в контексті кризових умов, зокрема на прикладах пандемії та військового конфлікту, з метою виявлення ключових аспектів успішного впровадження таких стратегій.

Мета статті.

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити на матеріалі сучасної України можливості ефективного використання теоретичної комунікативної моделі на основі порівняння її з практичним досвідом побудови комунікативного поля.

Виклад основного матеріалу.

Структура і модель комунікативних стратегій в кризових для країни умовах.

Умови кризи вимагають використання специфічних комунікаційних стратегій, які

дозволяють ефективно взаємодіяти з різними цільовими групами і забезпечувати потрібний рівень інформаційної підтримки. Виходячи з досвіду України по боротьбі з COVID-19, а також боротьбі за свою незалежність та суверенітет в умовах війни, узагальнено, ми можемо вивести наступну структуру:

- **Прозорість і відкритість.** В умовах кризи важливим аспектом є забезпечення широкого доступу до достовірної інформації. Це дозволяє уникнути чуток та спекуляцій і підвищує довіру до управління кризовою ситуацією.

- **Стабільність і послідовність.** Комунікації повинні бути стабільними та послідовними, щоб відповідати логіці сприйняття аудиторією.

- **Співпраця і координація.** Управління кризовою ситуацією часто вимагає співпраці різних урядових, неприбуткових та приватних організацій. Ефективна комунікація між ними дозволить більш гнучко та ефективно подолати кризовий стан з мінімізацією негативних наслідків та збитків.

- **Адаптація до аудиторії.** Комунікаційні стратегії повинні бути спрямовані на різні аудиторії з урахуванням їхніх потреб, культурних особливостей та рівня знань. Саме тому залежно від цільової аудиторії, важливо використовувати різноманітні канали комунікації (телебачення, радіо, соціальні медіа, преса тощо), щоб максимально охопити населення. Не менш важливим тут також стане адаптивний підхід до надання доступу до інформації з різним рівнем поглиблення в проблемні питання, які стали причиною або виникли в результаті кризової ситуації з метою ефективного сприйняття інформації населенням.

- **Емоційна підтримка.** Врахування емоційного стану і потреб під час кризи є важливим елементом успішних комунікаційних стратегій. Спрощення інформації та надання підтримки може допомогти зменшити стрес серед суспільства загалом.

- **Інтерактивність і залучення.** Використання двосторонньої комунікації, такої як зворотній зв'язок і відповіді на запитання, сприяє активній участі аудиторії, зміцнює

довіру, а також залучає експертну думку, що дозволяє більш ефективно діяти в умовах кризи, а також більш дієво відповідати на потреби з боку суспільства.

Одразу ж хочемо зазначити, що дані елементи структури комунікативної моделі не обов'язково на практиці залучаються одночасно. Поєднання їх усіх є складним процесом і потребує певного проміжку часу та взаємодії експертної групи з питань комунікативних, соціологічних та політичних наук. Тому з огляду на особливості принципів реагування на критичні ситуації, серед яких в першу чергу варто згадати швидке та оперативне реагування, залучення усіх елементів структури до моделі у момент виникнення кризи не стане ефективним рішенням. У випадку коли було пропрацьовано можливі кризові події до моменту їх приходу, шляхом симулювання та створення макету комунікативної взаємодії стане можливим залучення більшості складових структури. В іншому ж сценарії, важливим буде охоплення складових, які напряду вплинуть на суспільні настрої в першу чергу, а у випадку затягування кризи, можливим стане залучення інших складових.

Практичні кризові кейси для аналізу в контексті подій в Україні.

У рамках побудови комунікативних моделей, а також їх видозміни в умовах кризи, актуальним буде залучення одразу двох кейсів, які висвітлюються у презентації подій в Україні.

У першу чергу йдеться про COVID-19, що являє собою захворювання, спричиненим коронавірусом SARS-CoV-2. Цей вірус був вперше виявлений у китайському місті Ухань у грудні 2019 року і вже в січні 2020 року поширився на інші країни світу, включаючи Україну.

Україна не залишилася осторонь цієї глобальної пандемії. Перші випадки COVID-19 були підтверджені в Україні у березні 2020 року. З початку поширення вірусу у країні, уряд та медичні установи вжили ряд заходів для стримування та подолання пандемії.

Однією з ключових стратегій було введення карантинних заходів та обмежень, включаючи закриття шкіл, університетів, торгових

центрів, обмеження на громадські заходи та обов'язкове носіння захисних масок у громадських місцях. Уряд також активізував роботу медичної системи для боротьби з вірусом, забезпечивши необхідне обладнання та лікарські засоби.

Суспільство України пережило значні зміни під час пандемії COVID-19. Введення карантинних заходів привело до фізичної ізоляції громадян, змінивши їхні звичні соціальні інтеракції. Люди більше часу проводили вдома, що вплинуло на сімейні стосунки та підвищило значення віртуальних спілкувань. Зменшення соціальних контактів призвело до зміни в способах відпочинку та розваг. Закриття культурних закладів і обмеження на масові заходи змусили суспільство споживання шукати альтернативні способи розваг, що також привело до актуалізації та збільшення попиту на онлайн споживання. Окрім того, варто також зазначити зміну в межах робочого простору. Велика частина працівників перейшла на дистанційну роботу, що сприяло розвитку віддалених технологій та інтернет-платформ для комунікації та роботи. Це також призвело до переосмислення потреб у просторі офісних приміщень. Відповідно до цього, режим карантину вплинув на економічну активність країни, призвівши до зменшення обсягів виробництва та зайнятості. Загалом можна казати про те, що пандемія активізувала використання цифрових технологій у різних сферах життя, включаючи освіту, медицину, торгівлю та розваги. Великий ріст онлайн-платформ для навчання, роботи та торгівлі став важливим аспектом адаптації до нових умов. Пандемія спричинила загальне підвищення уваги до громадського здоров'я та гігієни. Важливість масок, дистанціювання та особистої гігієни стали поняттями, що активно впроваджувалися в повсякденне життя.

Уряд же і громадяни України продовжували працювати над стратегіями адаптації до нової реальності після пандемії, включаючи вакцинацію населення та підтримку економічного відновлення країни.

Ще одним кейсом, який є актуальним є війна в Україні. Війна, що розпочалася в 2014 році, є складним і тривалим конфліктом, який

виник з причини анексії Росією Криму і підтримку збройних сепаратистських рухів на сході України. Першопричиною конфлікту стала ревізія геополітичних домовленостей і намагання однієї країни переглянути свої кордони і владу над територіями іншої.

Суспільство України відреагувало на війну вираженням глибокої обуреності і підтримки територіальної цілісності країни. Військова мобілізація, підтримка військових в зоні конфлікту, а також гуманітарна допомога для постраждалих стали важливими аспектами реакції суспільства. Міжнародна спільнота також відреагувала на конфлікт в Україні, виступаючи з засудженням агресії та введенням санкцій проти Росії. Підтримка України у вигляді військової та гуманітарної допомоги надходила від Європейського Союзу, Сполучених Штатів Америки та інших країн партнерів.

Україна в межах зміни комунікативних моделей поширення інформації впровадила інтенсивну інформаційну кампанію, спрямовану на збільшення усвідомлення національної ідентичності та мобілізації громадян проти зовнішньої агресії. Зміни в комунікації в суспільстві під час війни включали усвідомлення важливості патріотичного виховання, підтримку армії та волонтерські ініціативи. Суспільні наслідки війни в Україні охоплюють піднесення національного самоусвідомлення, але також і економічні втрати, соціальну дезінтеграцію та психологічні травми серед місцевого населення. Зміни у політичному ландшафті, відносини з іншими країнами та загальна стійкість соціуму стали важливими аспектами, які Україна постійно враховує у своїй стратегії впорядкування ситуації довкола даного кризового стану.

Присутність складових елементів в комунікативній моделі України на період COVID-19 відповідно до структури комунікативних технологій під час кризового періоду.

З огляду на раніше описані структурні елементи, ми проаналізуємо відповідність шести складових у моделі комунікативної взаємодії. В першу чергу мова йде про прозорість і відкритість в комунікативній моделі України, де

під час пандемії COVID-19 уряд країни здійснював спроби інформувати громадян про ситуацію з COVID-19 через регулярні прес-конференції, вебінари та інші формати комунікації. Інформаційні брифінги від керівників МОЗ України та інших органів влади намагалися забезпечити актуальні дані про кількість випадків, введені обмеження та рекомендації щодо протидії поширенню вірусу.

Також важливим аспектом є стабільність інформаційних повідомлень. В окремі періоди часу могло відбуватися значне зростання кількості випадків COVID-19, що призводило до потреби зміни комунікативної стратегії для ефективної мобілізації громадськості і забезпечення дотримання карантинних заходів, тому в такі проміжки часу спостерігалось збільшення активності діяльності ЗМІ та експертних груп. Отже, в комунікативній моделі України під час пандемії COVID-19 спостерігалися як елементи стабільності і послідовності.

Уряд України співпрацював з міжнародними та національними організаціями з метою обміну досвідом та найкращими практиками у боротьбі з пандемією. Наприклад, Україна брала участь у координаційних зустрічах зі світовими організаціями з охорони здоров'я та медичної науки для обговорення стратегій і взаємодії. Міністерство охорони здоров'я співпрацювало з іншими галузевими міністерствами і агентствами для розробки і впровадження координаційних заходів. Особливо важливим було забезпечення єдиного підходу до введення карантинних заходів та рекомендацій для громадян. Місцеві влади, волонтерські організації та громадські активісти грали важливу роль у поширенні інформації про COVID-19 на місцевому рівні. Існували ініціативи з підтримки медичних закладів, допомоги вразливим групам населення та інших заходів, що сприяли боротьбі з пандемією. Окрім того, відповідно до офіційної статистики можна також спостерігати співпрацю уряду та населення [Коронавірус 2024].

Уряд України та міністерства здоров'я активно залучали масові медіа та соціальні мережі для поширення інформації про COVID-19 серед широкої аудиторії. Інфор-

маційні кампанії охоплювали основні принципи профілактики, симптоми захворювання та рекомендації щодо карантину та особистої гігієни. Особлива увага приділялася адаптації комунікативної стратегії до потреб вразливих груп населення, таких як літні люди, люди з інвалідністю та інші медичні ризиковані групи. Існували спеціальні програми з доставки продуктів харчування, лікарських засобів та підтримки для цих груп. З метою адаптації до місцевих умов і специфічних викликів кожної регіону, місцеві влади та організації враховували особливості своїх громад. Це включало організацію місцевих ініціатив з підтримки місцевих бізнесів, доставку допомоги та інші місцеві заходи. Тому тут мова може йти про адаптивність до аудиторії в питаннях структури комунікативної моделі [Оперативна інформація 2020].

Урядові та медичні працівники були задіяні у розробці програм психологічної допомоги для людей, що пережили стресові ситуації внаслідок пандемії. Це включало телефонні гарячі лінії, онлайн-консультації та рекомендації щодо збереження психічного здоров'я. Велика кількість волонтерських та громадських ініціатив спрямовувалася на підтримку та допомогу потребуючим у складний час. Ці ініціативи також включали елементи емоційної підтримки, що допомагали людям почуватися підтриманими та уважними до їхньої ситуації [Управління стресом 2024].

В Україні було створено спеціальні веб-сайти та інформаційні платформи, де громадяни могли отримувати актуальну інформацію про стан COVID-19, рекомендації щодо безпеки та профілактичні заходи. Активно використовувалися соціальні мережі для поширення інформації про COVID-19. Це включало публікації з інструкціями, відеоролики з медичними порадами та інші матеріали, які стимулювали взаємодію та розповсюдження серед користувачів. Деякі ініціативи передбачали збір даних через опитування або анкетування, щоб зрозуміти рівень інформованості громадян про пандемію, їхні побої та потреби у підтримці. Цей підхід сприяв кращому розумінню громадських настроїв та потреб [Ставлення громадян 2021].

Як результат ми можемо спостерігати залученість усіх перелічених нами складових структури в комунікативній моделі. На наш погляд, окремої уваги також заслуговує аналіз джерел з метою визначення, в який проміжок часу, які елементи були включені, та як виглядала комунікативна модель в перші дні даного кризового стану. Тому подальше вивчення даного питання потребує окремих досліджень за даною тематикою в майбутньому.

Присутність складових елементів в комунікативній моделі України на період війни 2014-2024 відповідно до структури комунікативних технологій під час кризового періоду.

Прозорість і відкритість в комунікативній моделі під час війни в Україні виявлялися як складне питання через специфіку воєнного конфлікту, маніпуляції з боку ворожих сил і необхідність збереження безпеки національних інтересів. Уряд України та армія намагалися надавати відкриту і достовірну інформацію про ситуацію на фронті, зокрема щодо втрат, перемог і порушень міжнародного права з боку ворога. Однак умови війни, шпигунські активності та військові обмеження часто ускладнювали передачу повної інформації [Розвиток медіа 2023]. З одного боку, було чутливе регулювання медіа інформації, що стосувалося військових операцій та таємних операцій з боку української армії, з іншого – громадськість залишалася активною на соціальних мережах, щоб дізнатися про поточну ситуацію.

Під час війни в Україні стабільність і послідовність у комунікативній моделі були серйозно піддані випробуванню через динамічність воєнних подій, маніпуляції інформацією з боку противника, а також потребу в оперативному реагуванні на кризові ситуації. Воєнні дії є динамічними за своєю природою, що може призводити до швидких змін у ситуації на фронті та внутрішніх питаннях країни. Це ускладнює забезпечення стабільної комунікаційної стратегії. Противник активно використовує інформаційні та пропагандистські методи для спотворення істини та впливу на громадську думку. Це ставить під сумнів деякі інформаційні джерела та потребує відповід-

ного реагування з боку українських владних структур [Іпсо 2024].

Під час війни в Україні співпраця і координація в комунікативній моделі між різними рівнями урядових структур, громадськістю та міжнародними партнерами були критичними для ефективного управління кризовими ситуаціями і забезпечення інформаційної безпеки. Уряд України співпрацює з різними відомствами і міністерствами для забезпечення координації інформаційних зусиль щодо військових операцій, гуманітарної допомоги та внутрішньої безпеки. Це включає взаємодію з Міністерством оборони, Міністерством з питань надзвичайних ситуацій та іншими відомствами для забезпечення єдиної лінії комунікації. Громадські організації та активісти відіграли важливу роль у поширенні інформації про потреби населення та способи надання допомоги. Вони також були критичними в моніторингу прозорості урядових дій та відкритості інформації. Україна активно співпрацювала з міжнародними організаціями, такими як ООН, Європейський Союз та інші країни, для координації гуманітарної допомоги, міжнародної підтримки та взаємодії в інформаційному просторі [Допомога 2022].

Під час війни в Україні адаптація до аудиторії в комунікативній моделі виявилася критичною для успішного досягнення комунікаційних цілей та підтримки громадськості. Урядові структури, громадські організації та медіа враховували різні групи населення в своїх комунікаційних стратегіях. Це охоплювало ветеранів, біженців, мешканців зони конфлікту, родини військовослужбовців та інші вразливі категорії. Застосування різноманітних комунікаційних каналів для досягнення різних аудиторій, включаючи традиційні медіа, соціальні мережі, онлайн-платформи, телефонні гарячі лінії та веб-сайти [Джерела інформації 2024]. Врахування культурних та соціальних контекстів для забезпечення ефективної комунікації. Це охоплювало використання символіки, історичних аналогій та культурних відомостей для зближення з аудиторією.

Емоційна підтримка в комунікативній моделі України під час війни виявилася дуже важливою для підтримки морального духу

населення, зміцнення єдності та мобілізації суспільства в умовах конфлікту. Представники уряду, військові, діячі громадськості та інші особистості регулярно зверталися до нації з мотиваційними виступами та висловлюваннями підтримки для військовослужбовців і мирного населення. Також можна спостерігати активне використання національних символів, пам'ятних дат і ритуалів пам'яті для вшанування загиблих, підтримки родин воїнів та зміцнення національної єдності [Календар свят 2023].

Під час війни в Україні інтерактивність та залучення в комунікативній моделі виявилися важливими елементами для забезпечення ефективної комунікації та підтримки суспільства. Уряд та військові структури активно використовували соціальні мережі, веб-сайти та інші онлайн-платформи для поширення актуальної інформації про воєнні події, безпекові підказки та оновлення стосовно гуманітарної ситуації. Можна також казати про залучення міжнародних журналістів, а також представників міжнародних організацій для надання об'єктивної інформації про події на передовій та гуманітарні питання. Окрім того, присутня також масштабна взаємодія з волонтерськими організаціями, які забезпечували необхідну допомогу військовослужбовцям на передовій, евакуйованим мирним жителям та уразливим групам населення [Резнік 2023].

Як результат ми можемо спостерігати залученість усіх перелічених нами елементів структури в комунікативній моделі. Як і у попередньому кейсі, окремої уваги, на наш погляд, заслугове аналіз джерел з метою визначення, в який проміжок часу, які елементи

були включені, та як виглядала комунікативна модель в перші дні даного кризового стану. Тому подальше вивчення даного питання потребує окремих досліджень за даною тематикою в майбутньому.

Висновки.

Загалом нами було наведено приблизну структурну складову елементів, які залучені в комунікативній взаємодії під час кризового стану, а також проаналізовано два кейси – COVID-19 в Україні та війну в Україні, яка триває з 2014 р. Відповідно до вищенаведеного, ми можемо дійти до висновку, що в комунікативному середовищі України присутні спроби залучення кожної теоретичної складової. В першому розглянутому кейсі ми робимо висновок про те, що дана структура є підходящою для вирішення кризових питань в межах України. Відповідно до другого кейсу, практичні висновки робити не варто, так як кейс на даний момент не закрито, а нами було зроблено попередній огляд, на основі стану ситуації на момент написання статті. В якості продовження даної тематики, доцільним буде розгляд ефективності залучення цих складових в даних кризових сценаріях, а також, як пропонувалося раніше, огляд присутніх складових елементів в комунікативній моделі на проміжок в перший тиждень кризового стану. Також цікавою до розгляду може стати тема трансформації складових елементів комунікативної моделі з огляду на їх еволюцію в період продовження кризи. Наведені дані можна використовувати задля ефективного кризового менеджменту, а також з метою оптимізації комунікативного простору в перші періоди кризового стану.

Бібліографічні посилання

- Aspriadis, N. (2021). Managing COVID-19 pandemic crisis: The case of Greece. *Journal of International Crisis and Riskcommunication Research. SI on COVID-19*, 4(2), 387-412. <https://doi.org/10.30658/jicrcr.4.2.8>
- Coombs, W.T. (2004). Impact of past crises on current crisis communication: Insights from situational crisis communication theory. *Journal of Business Communication*, 41(3), 265-289. <https://doi.org/10.1177/0021943604265607>
- Джерела інформації про війну. (2024). Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. 18 квітня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/yhdzxp> (дата звернення 12.05.2024)
- Допомога від міжнародних організацій: Хто може отримати. (2022). *Урядовий портал*. 27 вересня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/zruqhw> (дата звернення 15.05.2024)

- Ipsa. (2024). *Ukrinform – актуальні новини України та світу*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/tag-ipso> (дата звернення 12.05.2024)
- Календар свят та пам'ятних днів, присвячених українським захисникам. (2023). *Слово і Діло*. 28 листопада. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/sqftql> (дата звернення 17.05.2024)
- Коронавірус в Україні. (2024). *Статистика, актуальні дані*. *MinFin*. 10 травня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/xmdkev> (дата звернення 12.05.2024)
- Оперативна інформація про поширення коронавірусної інфекції COVID-19. (2020). *Урядовий портал*. 18 березня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/iwqech> (дата звернення 12.05.2024)
- Резнік, О. (2023). Залученість українців до волонтерської діяльності під час повномасштабної війни. *Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва*. 26 квітня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/bvmjvk> (дата звернення 10.05.2024)
- Розвиток медіа під час війни. (2023). *Український Дім*. <http://surl.li/rrtsjx> (дата звернення 12.05.2024)
- Ставлення громадян України до питань пов'язаних з пандемією коронавірусу COVID-19. (2021). *Центр Разумкова*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/zpcces> (дата звернення 11.05.2024)
- Управління стресом під час пандемії COVID-19 для медиків. (2024). *МНУ*. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://surl.li/lumunh/> (дата звернення 14.05.2024)

References

- Aspriadis, N. (2021). Managing COVID-19 pandemic crisis: The case of greece. *Journal of International Crisis and Riskcommunication Research*. *SI on COVID-19*, 4(2), 387-412. <https://doi.org/10.30658/jicrcr.4.2.8>
- Coombs, W.T. (2004). Impact of past crises on current crisis communication: Insights from situational crisis communication theory. *Journal of Business Communication*, 41(3), 265–289. <https://doi.org/10.1177/0021943604265607>
- Dopomoha vid mizhnarodnykh orhanizatsii: Khto mozhe otrymaty [Aid from international organizations: Who can receive it]. (2022). *Uriadovi portal*. 27 veresnia. Retrieved May 15, 2024 from <http://surl.li/zruqhw> (in Ukrainian)
- Dzherela informatsii pro viinu [Sources of information about the war]. (2024). *Fond «Demokratychni initsiatyvy» im. I.Kucheriva*. 18 kvitnia. Retrieved May 12, 2024 from <http://surl.li/yhdzxp> (in Ukrainian)
- Ipsa [Ipsa]. (2024). *Ukrinform – aktualni novyny Ukrainy ta svitu*. Retrieved May 12, 2024 from <https://www.ukrinform.ua/tag-ipso> (in Ukrainian)
- Kalendar sviat ta pamiatnykh dniv, prysviachenykh ukraïnskym zakhysnykam [Calendar of holidays and memorial days dedicated to Ukrainian defenders]. (2023). *Slovo i Dilo*. 28 lystopada. Retrieved May 17, 2024 from <http://surl.li/sqftql> (in Ukrainian)
- Koronavirus v Ukraini [Coronavirus in Ukraine]. (2024). *Statystyka, aktualni dani*. *MinFin*. 10 travnia. Retrieved May 12, 2024 from <http://surl.li/xmdkev> (in Ukrainian)
- Operatyvna informatsiia pro poshyrennia koronavirusnoi infektsii COVID-19 [Operational information about the spread of the COVID-19 coronavirus infection]. (2020). *Uriadovi portal*. Retrieved May 12, 2024 from <http://surl.li/iwqech> (in Ukrainian)
- Reznik, O. (2023). Zaluchenist ukraintsiv do volonterskoi diialnosti pid chas povnomashtabnoi viiny [Involvement of Ukrainians in volunteer activities during a full-scale war]. *Fond «Demokratychni initsiatyvy» im. I.Kucheriva*. Retrieved May 10, 2024 from <http://surl.li/bvmjvk> (in Ukrainian)
- Rozvytok media pid chas viiny [Development of the media during the war]. (2023). *Ukrainskyi Dim*. Retrieved May 12, 2024 from <http://surl.li/rrtsjx> (in Ukrainian)
- Stavlenia hromadian ukraïny do pytan poviazanykh z pandemiieiu koronavirusu COVID-19. (2021). [Attitudes of Ukrainian citizens to issues related to the COVID-19 coronavirus pandemic]. *Tsentr Razumkova*. Retrieved May 11, 2024 from <http://surl.li/zpcces> (in Ukrainian)
- Upravlinnia stresom pid chas pandemii COVID-19 dlia medykyv [Managing Stress During the COVID-19 Pandemic for Healthcare Professionals]. (2024). *MNU*. Retrieved May 14, 2024 from <http://surl.li/lumunh/> (in Ukrainian)